

טקסטים להערכה
בהבנת הנשמע
כתות ז-ח

טקסט להערכה של הבנת הנשמע לכתה ז'

הטקסט והשאלות מיועדים להקראה ע"י המורה

מתוך: אגדות בורמה, עיבוד: אדיר כהן, "מגוון" לכיתה ז'.

לתלמיד: אקרא לך סיפור, הקשב היטב.

בסיום הקריאה אשאל אותך שאלות על הסיפור ואכתוב את תשובותיך.

גזר-דין של מספריים

בבורמה הרחוקה נהגו השופטים להביא את התובעים והנתבעים למקדש אחד, ובו היו מספריים ענקיים. כל אחד מן הצדדים במשפט היה שם את ידיו בין שני להבי המספריים, וטוען טענותיו בפניהם. וראה זה פלא, המספריים קצצו את ידיו של מי שאמר דבר שקר. לכן פחדו השקרנים מלהסתבך במשפט. הם ידעו, שהמספריים המופלאים יגזרו דין מוות, ויענישו קשות דובר השקר.

יום אחד יצא סוחר לדרך רחוקה, הוא ביקש משומר הסף במנזר נידח לשמור עבורו כד זהב, עד שיחזור מדרכו. הסוחר האמין שרכושו נמצא בידיים נאמנות, כי לא ידע שהאיש מושחת ורודף בצע.

לאחר שיצא הסוחר לדרכו החל השומר לתכנן תכניות כיצד יגנוב את הכד מבלי להיענש. הוא חיפש דרך להערים על המספריים המופלאים, כך שיוכל ליהנות מן הזהב מבלי להסתכן בעונש. חשב ומצא: הוא התיך את הכד ויצק את הזהב לתוך קנה חלול. לאחר מכן סתם את פתח הקנה, והנה מקל הליכה.

לאחר זמן חזר הסוחר מדרכו ובא לבקש את כד הזהב. היתמם השומר ואמר: "הרי החזרתי לך את הכד!" כעס הסוחר ופנה לעזרת בית הדין.

השופטים החליטו להעמיד את שני הצדדים בפני המספריים המופלאים. הסוחר הניח את ידיו בין להבי המספריים ואמר: "לפני שיצאתי לדרכי הפקדתי למשמרת את כד הזהב בידי הנתבע. שחזרתי, סירב האיד לתת לי את רכושי, וטען כי החזירו לי."

הקהל הרב שהתאסף במקדש, התבונן במתיחות במספריים המופלאים, וחיכה לגזר דינם. הלהבים לא זעו ולא נעו.

ואז נקרא הנתבע לגשת אל המספריים. הוא קם לאט ממקומו, קרב את הסוחר ואמר: "החזק בטובך את המקל עד שאחזור." הסוחר התמים לקח את המקל. אז שם השומר את ידיו בין להבי המספריים ואמר: "נכון שהסוחר הפקיד בידי כד זהב, אך אני נשבע שהזהב נמצא עכשיו בידי.".

ושוב רגש הקהל והתבונן בדריכות במספריים. אך להפתעת הכול לא זעו להבי המספריים ולא נעו ממקומם.

השופטים הנדהמים הביטו זה בזה. מה קורה כאן? הרי לא ייתכן ששני הצדדים- התובע והנתבע- צודקים!

הקהל קרא בזעם: "בז למספריים! כבר אינם שופטים משפט צדק! הם לא גילו את השקרן ולא הענישו אותו."

רק לאחר זמן התאוששו השופטים מתדהמתם. אמר האחד: "המספריים לא טעו. הנתבע הערים עליהם בוודאי."

"איך זה?" קרא השופט השני.

"השומר טען שהזהב נמצא בידי הסוחר!" ענה הראשון.

"אם כן, הזהב אכן נמצא בידי הסוחר שעה שהשמש אמר זאת, כשידיו נתונות בין להבי המספריים," אמר השופט השלישי.

ואז צעק הראשון בהתרגשות: "הרי השומר מסר לסוחר את מקלו טרם ניגש למספריים! אולי המקל חלול, והזהב נמצא בתוכו?"

מיד פקדו השופטים לשבור את המקל, וכך התגלתה התרמית. השופטים גזרו פה אחד: "השומר הרמאי שגזל את הזהב ואף הערים על המספריים המופלאים שבמקדש, יענש בכל חומרת הדין."

שאלות

- א. שאלה כללית: מה את/ה חושב/ת על הסיפור? הסבר/הסבירי.
- ב. כעת אשאל אותך שאלות על הסיפור ואכתוב את תשובותיך.

1. כיצד תכנן שומר הסף לגנוב את הזהב מבלי להיענש?

מיומנות:
איתור
פרטים

2. הסוחר נתן בידי שומר המנזר כד זהב למשמרת. מה הוא לא ידע על השומר?

מיומנות:
איתור
פרטים

מיומנות:
איתור
פרטים

3. תאר כיצד בדקו השופטים בבורמה מי משקר ומי דובר אמת

מיומנות:
זיהוי
קשרים
לוגיים
מפורשים

4. מה עזר לשופטים להבין כי הזהב נמצא בתוך מקל ההליכה?

מיומנות:
הערכת
מטרתו
של
הטקסט

5. מה ניתן ללמוד מן הסיפור על התנהגותם של בני האדם?

מתווך

מיומנות / מימד ההבנה	שאלה	תשובות אפשריות	קידוד
איתור פרטים	כיצד תכנן שומר הסף לגנוב את הזהב מבלי להיענש?	התיך את הכד ויצק את הזהב לתוך קנה חלול. לאחר מכן סתם את פתח הקנה והפך אותו למקל הליכה	2 נקודות
		הפך את הזהב למקל הליכה	1 נקודה

0 נקודות	כל תשובה אחרת		
2 נקודות	שהשומר מושחת ורודף בצע	הסוחר נתן בידי שומר המנזר כד זהב למשמרת. מה הוא לא ידע על השומר?	איתור פרטים
1 נקודה	שהשומר שקרן		
0 נקודות	כל תשובה אחרת		
2 נקודות	כל אחד מן הצדדים במשפט שם את ידיו בין להבי המספריים. המספריים קצצו את ידיו של השקרן.	תאר כיצד בדקו השופטים בבורמה מי משקר ומי דובר אמת	איתור פרטים
1 נקודה	בעזרת מספריים גדולים		
0 נקודות	כל תשובה אחרת		
2 נקודות	בני האדם אוהבים כסף ומוכנים לשקר כדי לזכות בו.	מה ניתן ללמוד מן הסיפור על התנהגותם של בני האדם?	הערכת מטרתו של הטקסט
1 נקודה	כל בני האדם מושחתים.		
0 נקודות	כל תשובה אחרת		
2 נקודות	השומר אמר שהזהב נמצא בידיו של הסוחר	מה עזר לשופטים להבין כי הזהב נמצא בתוך מקל ההליכה?	זיהוי קשרים לוגיים מפורשים
1 נקודה	השומר התנהג מוזר		
0 נקודות	כל תשובה אחרת		

יש לסכם את תוצאות המשימה בטבלה שלהלן:

ממד הביצוע	הביצוע	ביצוע תקין	ביצוע הדורש מעקב	ביצוע לא תקין
הציון הכולל בחמש השאלות במשימה זו.		7-10	5-6	0-4

תיעוד מילולי

יש להעריך את אופן ביצוע המשימה תוך התייחסות ומתן תשומת לב להתנהלות הבאה:

- ☐ הססנות במתן התשובה
- ☐ מספר התיקונים העצמיים
- ☐ נטייה לענות באימפולסיביות
- ☐ נטייה לא לענות על מנת להימנע מתשובה שגויה
- ☐ התעייפות
- ☐ תיסכול

טקסט להערכה של הבנת הנשמע בכתה ח

הטקסט והשאלות מיועדים להקראה ע"י המורה

מתוך: מקראה "שורשים וכנפיים", הוצאת "כנרת"

לתלמיד: אקרא לך סיפור, הקשב היטב. אחר כך אשאל אותך שאלות על הסיפור.

לשבור את החזיר/אתגר קרת

אבא לא הסכים לקנות לי בובה של בארט סימפסון. אמא דווקא כן רצתה, אבל אבא לא הסכים לי, אמר שאני מפונק. "למה שנקנה, הא?" אמר לאמא. "למה שנקנה לו? הוא רק עושה פיפס ואת כבר קופצת לדום". אבא אמר שאין לי כבוד לכסף, ושאם אני לא אלמד את זה כשאני קטן אז מתי אני כן אלמד? ילדים שקונים להם בקלות בובות של בארט סימפסון גדלים אחר כך להיות פושטקים שגונבים מקיוסקים, כי הם מתרגלים שכל מה שהם רק רוצים בא להם בקלות. אז במקום בובה של בארט הוא קנה לי חזיר מכוער מחרסינה עם חור שטוח בגב, ועכשיו אני אגדל להיות בסדר, עכשיו אני כבר לא אהיה פושטק.

כל בוקר אני צריך לשתות עכשיו כוס שוקו, אפילו שאני שונא. שוקו עם קרום זה שקל, בלי קרום זה חצי שקל ואם אני ישר אחרי זה מקיא אז אני לא מקבל שום דבר. את המטבעות אני מכניס לחזיר בגב, ואז, כשמנערים אותו הוא מרשרש. כשבחזיר יהיו כבר כל כך הרבה מטבעות שכשינערו אותו לא יהיה רעש אז אני אקבל בובה של בארט על סקייטבורד. זה מה שאבא אומר, ככה זה חינוכי.

החזיר דווקא נחמד, האף שלו קר כשנוגעים בו והוא מחייך ושדחופים לו את השקל בגב וגם כשדחופים לו רק חצי שקל, אבל מה שהכי יפה זה שהוא מחייך גם כשלא. המצאתי לו גם שם, אני קורא לו פסחזון, על שם איש אחד שפעם גר בתיבת דואר שלנו ושאבא שלי לא הצליח לקלף לו את המדבקה. פסחזון הוא לא כמו הצעצועים האחרים שלי, הוא הרבה יותר רגוע, בלי אורות וקפיצים ובטריות שנוזלות לו בפנים. רק צריך לשמור עליו שלא יקפוז מהשולחן למטה.

"פסחזון, תיזהר! אתה מחרסינה" אני אומר לו כשאני קולט אותו מתכופף קצת ומסתכל על הרצפה, והוא מחייך אליי ומחכה בסבלנות עד שאוריד אותו ביד. אני מת עליו כשהוא מחייך, רק בשבילו אני שותה את השוקו עם הקרום כל בוקר, בשביל שאוכל לדחוף לו את השקל בגב ולראות את החיוך שלו לא משתנה חצי. "אני אוהב אותך, פסחזון:", אני אומר לו אחרי זה, "פייר, אני אוהב אותך יותר מאבא ואמא. ואני גם יאהב אותך תמיד, לא חשוב מה, אפילו אם תפרוץ לקיוסקים. אבל דיר בלאק אם אתה קופץ מהשולחן".

אתמול אבא בא, הרים את פסחזון מהשולחן והתחיל לנער אותו הפוך ובפראות. "תיזהר אבא" אמרתי לו "אתה עושה לפסחזון כאב בטן". אבל אבא המשיך. "הוא לא עושה רעש, אתה יודע מה זה אומר יואבי? שמחר תקבל בארט סימפסון על סקייטבורד." "יופי אבא",

אמרתי "בארט סימפסון על סקייטבורד, יופי. רק תפסיק לנער את פסחזון, זה עושה לו להרגיש רע". אבא החזיר את פסחזון למקום והלך לקרוא לאמא. הוא חזר אחרי דקה כשביד אחת הוא גורר את אמא וביד השנייה הוא מחזיק בפטיש. "את רואה שצדקתי", הוא אמר לאמא, "ככה הוא יידע להעריך דברים, נכון יואבי?" "בטח שאני יודע", אמרתי, "בטח, אבל למה פטיש?", "זה בשבילך", אמר אבא ושם לי את הפטיש ביד. "רק תיזהר". "בטח שאני אזהר" אמרתי ובאמת נזהרתי אבל אחרי כמה דקות לאבא נמאס והוא אמר "נו, תשבור כבר את החזיר". "מה?" שאלתי "את פסחזון?" "כן, כן את פסחזון" אמר אבא. "נו, תשבור אותו. מגיע לך הבארט סימפסון, עבדת מספיק קשה בשבילו".

פסחזון חיך אלי חיוך עצוב של חזיר מחרסינה שמבין שזה הסוף שלו.

שימות הבארט סימפסון, שאני אתן עם הפטיש בראש לחבר? "לא רוצה סימפסון". החזרתי לאבא את הפשטי: "מספיק לי פסחזון". "אתה לא מבין", אמר אבא "זה באמת בסדר, זה חינוכי, בוא אני אשבור אותו בשבילך". אבא כבר הרים את הפטיש ואני הסתכלתי על העיניים השבורות של אמא ועל החיוך העייף של פסחזון וידעתי שהכול עליי, אם אני לא אעשה כלום הוא מת. "אבא" תפסתי לו ברגל, "מה יואבי?" אמר אבא, כשהיד עם הפטיש עוד באוויר. "אני רוצה עוד שקל, בבקשה", התחננתי. תן לי עוד שקל לדחוף לו מחר, אחרי השוקו. ואז לשבור, מחר, אני מבטיח. "יוד שקל"? חיך אבא ושם את הפטיש על השולחן, "את רואה? פיתחתי אצל הילד מודעות". "כן, מודעות", אמרתי, "מחר". היו לי כבר דמעות בגרון.

אחרי שהם יצאו מהחדר חיבקתי את פסחזון חזק חזק ונתתי לדמעות לבכות. פסחזון לא אמר כלום, רק רעד לי בשקט בידיים, "אל תדאג" לחשתי לו באוזן" אני אציל אותך".

בלילה חיכיתי שאבא יגמור לראות טלוויזיה בסלון וילך לישון. ואז קמתי בשקט-בשקט והתגנבתי ביחד עם פסחזון מהמרפסת. הלכנו המום זמן ביחד בחושך עד שהגענו לשדה עם קוצים. "חזירים מתים על שדות" אמרתי לפסחזון כששמתי אותו על הרצפה על השדה, "במיוחד על שדות עם קוצים. יהיה לך טוב כאן". חיכיתי לתשובה אבל פסחזון לא אמר כלום, וכשנגעתי לו באף בתור שלום רק תקע בי מבט עצוב. הוא ידע שלא יראה אותי לעולם.

שאלות:

א. שאלה כללית: מה אתה חושב על הסיפור? _____

ב. עכשיו אשאל אותך שאלות על הסיפור:

1. מהי המטרה אליה שאף הילד, ולמענה היה מוכן לעשות הכל?

2. מהי דרך החינוך של האב? כיצד אתה יודע זאת?

3. תאר את הקשר שנוצר בין הילד לפסחזון?

4. כיצד הציל הילד את פסחזון? _____

5. בהצלחתו של פסחזון הפסיד הילד דבר חשוב, מהו הדבר שהפסיד? _____

מחוו

תשובה שגויה = 0 נקודות
תשובה חלקית = 1 נקודות
תשובה מלאה = 2 נקודות

שאלה	מחוו	ניקוד
מהי המטרה אליה שאף הילד, ולמענה היה מוכן לעשות הכל?	תשובה חלקית - לחסוך כסף. תשובה מלאה - לחסוך כסף לקנייה של בובת בארט סימפסון.	
מהי דרך החינוך של האב? כיצד אתה יודע זאת?	תשובה חלקית - האב לא קנה לילד את הבובה של בארט. תשובה מלאה - האב קשוח עם בנו, הוא אינו קונה לו את מה שרוצה והוא מכריח אותו לשתות שוקו.	
תאר את הקשר שנוצר בין הילד לפסחזון?	תשובה חלקית - פסחזון היה קופת חסכון למען השגת המטרה. תשובה מלאה - הילד התייחס אליו בדאגה ושמר עליו.	
כיצד הציל הילד את פסחזון?	תשובה חלקית - ביקש מאבא לא לשבור את פסחזון. תשובה מלאה - ביקש מאבא שקל נוסף וכך הרוויח יום נוסף.	
בהצלחתו של פסחזון הפסיד הילד דבר חשוב, מהו הדבר שהפסיד?	תשובה חלקית - הילד הפסיד את פסחזון. תשובה מלאה - הילד הפסיד את כל הכסף שחסך.	
סה"כ ניקוד		